

Sygn. akt VIII U 95/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 2 lipca 2021 r. w Gliwicach

sprawy E. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania E. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 9 listopada 2020 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję częściowo w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej E. D. prawo do rekompensaty.

(-) sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 95/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 9 listopada 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał ubezpieczonej E. D. prawo do emerytury od 7 października 2020 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Jednocześnie organ rentowy odmówił ubezpieczonej przyznania prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach, wskazując że ubezpieczona nie udowodniła wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W dniu 14 stycznia 2021 r. ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższej decyzji, podnosząc że nie zgadza się z wysokością emerytury i domaga się przyznania rekompensaty za pracę w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego odrzucenie z uwagi na przekroczenie terminu do wniesienia odwołania, względnie o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu podał, że w piśmie z 9 listopada 2020 r. zobowiązał odwołującą do dostarczenia zaświadczenia stwierdzającego, czy w okresie od 15 listopada 1986 r. do 31 października 1989 r. jako nauczyciel korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia, czy też innych nieobecności, jednak odwołująca nie przedłożyła żądanej dokumentacji.

Prawomocnym postanowieniem z 21 maja 2021 r. sąd odmówił odrzucenia odwołania ubezpieczonej.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona E. D. urodziła się (...)

W dniu 27 września 2020 r. ubezpieczona złożyła wniosek o prawo do emerytury oraz prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżoną decyzją z 9 listopada 2020 r. (...) Oddział w Z. przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od 7 października 2020 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. W decyzji tej organ rentowy odmówił ubezpieczonej przyznania prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach, wskazując że ubezpieczona nie udowodniła wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Organ rentowy uwzględnił ubezpieczonej 12 lat, 5 miesięcy i 9 dni okresów pracy w szczególnych warunkach, tj. okres pracy w charakterze nauczyciela w Zespole Szkół (...) im. Unii Europejskiej w G. od 1 września 1993 r. do 31 sierpnia 2007 r., z wyłączeniem urlopu dla poratowania zdrowia od 23 maja 2005 r. do 22 maja 2006 r. oraz okresów niezdolności do pracy.

(...) Oddział w Z. nie zaliczył ubezpieczonej do stażu pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w Technikum Energetycznym Elektrowni (...) w J. od 15 listopada 1986 r. do 31 października 1989 r. na stanowisku nauczyciela z uwagi na brak przedłożenia przez nią zaświadczenia stwierdzającego, czy w okresie od 15 listopada 1986 r. do 31 sierpnia 1989 r. jako nauczyciel korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia, czy też innych nieobecności.

Ubezpieczona posiada wykształcenie wyższe – 9 września 1986 r. uzyskała tytuł magistra inżyniera inżynierii środowiska.

W okresie od 15 listopada 1986 r. do 31 grudnia 1991 r. ubezpieczona była zatrudniona w Technikum Energetycznym Elektrowni (...) w J. na stanowisku nauczyciela, w wymiarze 18/18 etatu, przy czym od 1 listopada 1989 r. do 31 grudnia 1991 r. przebywała na urlopie wychowawczym. W okresie od 15 listopada 1986 r. do 31 października 1989 r. ubezpieczona nie korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia, urlopów bezpłatnych, ani nie przebywała na zwolnieniach lekarskich.

Od 10 marca 1992 r. do 15 czerwca 1992 r. ubezpieczona pracowała w (...) S.A. w G. jako specjalista ds. handlowych.

W okresie od 1 września 1992 r. do 31 sierpnia 2007 r. ubezpieczona była zatrudniona w Zespole Szkół (...) im. Unii Europejskiej w G. jako nauczyciel, przy czym od 1 września 1992 r. do 31 sierpnia 1993 r. pracowała w wymiarze 7/18 etatu, od 14 do 16 maja 2007 r. była niezdolna do pracy, a od 23 maja 2004 r. do 22 maja 2006 r. korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia.

Ubezpieczona odebrała zaskarżoną decyzję z 9 listopada 2020 r. w dniu 19 listopada 2020 r. Ubezpieczona nie wniosła w terminie, tj. do 19 grudnia 2020 r., odwołania z uwagi na stan zły zdrowia – ubezpieczona choruje na polineuropatię, cukrzycę, nadciśnienie tętnicze.

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonej (...) Elektrowni (...) w J..

Zebrany materiał dowodowy sąd uznał za kompletny i spójny, a tym samym za wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd wskazuje, że nie zasługiwał na uwzględnienie wniosek organu rentowego o odrzucenie odwołania ubezpieczonej jako wniesionego po terminie.

Zgodnie z treścią art. 477⁹ § 1 k.p.c. odwołania od decyzji organów rentowych lub orzeczeń wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności wnosi się na piśmie do organu lub zespołu, który wydał decyzję lub orzeczenie, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ lub zespół, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji lub orzeczenia.

Po myśli art. 477⁹ § 3 k.p.c. Sąd odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się.

Skarżona decyzja została ubezpieczonej doręczona 19 listopada 2020 r., zaś ubezpieczona wniosła odwołanie 14 stycznia 2021 r., a więc po upływie miesięcznego terminu. Sąd uznał jednak, że opóźnienie we wniesieniu odwołania nie jest nadmierne, nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującej i nie uzasadnia odrzucenia odwołania. Za wiarygodne sąd uznał twierdzenia ubezpieczonej, że uchybienie terminowi do wniesienia odwołania wiązało się ze złym stanem zdrowia ubezpieczonej, która choruje na polineuropatię, cukrzycę, nadciśnienie tętnicze.

Przechodząc do rozważań merytorycznych, sąd wskazuje, że kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczy uprawnień ubezpieczonej do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1924) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zgodnie z ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c ustawy (art. 21 ust. 1).

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008 r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- niezyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Bezspornie ubezpieczona jest uprawniona do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021

r. poz. 219). Jednak nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty.

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 17 grudnia 2015 r. sygn. akt III AUa 717/15 (LEX nr 1964970), celem rekompensaty jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach. Nie polega ona jednak na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, ale na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z FUS, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Zauważyć także trzeba, iż skoro zgodnie z art. 23 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 u.e.r.f.u.s. kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Jedynie więc nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty, natomiast nabycie prawa do emerytury na zasadach ogólnych nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem ostatecznie posiadania przez ubezpieczoną na dzień 1 stycznia 2009 r. wymaganego 15-letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem (...) Oddział w Z. nie uwzględnił jej okresu zatrudnienia w Technikum Energetycznym Elektrowni (...) w J. od 15 listopada 1986 r. do 31 października 1989 r. na stanowisku nauczyciela z uwagi na brak przedłożenia przez nią zaświadczenia stwierdzającego, czy w tym okresie korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia, czy też innych nieobecności.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego sąd uznał, że ubezpieczona posiada wymagany 15-letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że ubezpieczona, pracując w okresie od 15 listopada 1986 r. do 31 października 1989 r. na stanowisku nauczyciela w Technikum Energetycznym Elektrowni (...) w J. nie korzystała z urlopu dla poratowania zdrowia, urlopów bezpłatnych, ani nie przebywała na zwolnieniach lekarskich. Wynika to z akt osobowych ubezpieczonej z Technikum Energetycznego Elektrowni (...) w J., które w toku procesu Sąd uzyskał ze spółki (...) S.A. w J. jak również z wyjaśnień samej ubezpieczonej.

Wobec powyższego należało uznać, że ubezpieczona, pracując jako nauczyciel w okresie od 15 listopada 1986 r. do 31 października 1989 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę w szczególnych warunkach.

Należy bowiem zaznaczyć, że art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1383) za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei przepis art. 32 ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Art. 32 ust. 3 pkt 5 ustawy emerytalnej stanowi, że dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnym charakterze uważa się: nauczycieli, wychowawców lub innych

pracowników pedagogicznych wykonujących pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1189 ze zm.).

Ponadto w § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskazano, że nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 Karty Nauczyciela, określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego prace w szczególnym charakterze.

Wobec powyższego należy uznać, że odwołująca w spornym okresie zatrudnienia (od 15 listopada 1986 r. do 31 października 1989 r.) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę w szczególnych warunkach. Okres ten, wynoszący 2 lata i 11 miesięcy, dodany do uwzględnionego przez organ rentowy okresu pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 12 lat i 5 miesięcy, powoduje, że ubezpieczona na dzień 1 stycznia 2009 r. legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych wynoszącym 15 lat i 4 miesiące. Tym samym spełnia przesłankę posiadania co najmniej 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Wobec faktu, że ubezpieczona spełniła także pozostałe przesłanki uprawniające ją do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej prawo do rekompensaty.

(-) sędzia Patrycja Bogacińska-Piątek